

הלכות קריאת ספר תורה סימן קמא

קמא דיני קורא והמקרא, ובו ה' סעיפים.

א. (א) צריך לקרות (ב) מעמד, (ג) ואפלו (ד) לסמך עצמו לכתל (ה) או לעמוד אסור, (ו) אלא אם כן הוא בעל בשר. הגה (ז) וכן התנן הקורא צריך לעמוד עם הקורא (מרכי הלכות קטנות): ב. (א) לא יקראו שנים, אלא העולה קורא (ב) ושליח צבור שותק, (ג) האו שליח צבור קורא והעולה לא יקרא בקול רם. ומכל מקום צריך הוא (ד) לקרות עם השליח צבור כדי שלא תהא ברכתו (א) * לבטלה, אלא שצריך לקרות (ב) בנחת (ג) שלא ישמיע לאזניו. (ד) ואפלו משמיע לאזניו ליכא למחש, דלא עדיף (ה) מתפלה כדלעיל סימן קא (דעת עצמו): ג. ויש נוהגים להעמיד מי שמקרא לעולה מלה במלה (ז) * ואחר שגומר המקרא

א מגלה כא.
ב דירשלימי שם.
ג דירשלימי פרק קמא
ד ברכות. ד מגלה כא.
ה טור בשם (הר"ם)
(הרא"ש). ו תוספות
סוף פרק קמא דבבא
בתרא והרא"ש. ז רש"י
פרק קמא דשבת.

באר היטב

אלא סמיכה קצת, עין מגן אברהם. פתח מהר"ם מינץ סימן פח, מי שהוא בעל בשר וצריך להשען לא ישען על המפה, והוא תשמיש של מצוה, אלא יסיר המפה וישען על העץ: (א) מהפלה. כלומר שתפלה תהנו גם כן בלחש, ואפלו הכי משמיע לאזניו, הכי נמי פז:

(ב) מעמד. וכדיעבד יצא מישב, פרי חדש, ועין מגן אברהם ויד אהרן: (ג) לסמך. דצריך לעמוד באימה, בית יוסף, ואם כן אפלו להשען קצת אסור אלא אם כן הוא בעל בשר. ואם נסמך כל כך עד שאם ינטל אותו דבר יפל, לא הני עמידה לבעל בשר אסור, ולא שרי לבעל בשר

משנה ברורה

א (א) צריך לקרות מעמד. הקריאה שקורין בצבור. (ב) ויזכירנה זה מדכתוב ואתה פה עמד עמדי, משמע אפלו ה' יתברך המקרא למשה היה עומד כביכול, ואם כן כל שכן שכל ישראל היו עומדין מפני אימת הקדוש ברוך הוא הנותן אותה, ואמרינן עוד, כשם שנתנה באימה, כך אנו צריכין לנהוג בה באימה (ג) ומכל מקום בדיעבד שקראה מישיב יצא ואין צריך לחזור ולקרות: (ב) ואפלו לסמך עצמו. הינו, (א) אפלו סמיכה קצת שאם ינטל אותו דבר לא יפל, גם כן אסור, דצריך לעמוד באימה: (ג) או לעמוד. הוא שלחן הקריאה וכהאי גונא: (ד) אלא אם כן הוא בעל בשר. והוא הדין (ה) חולה או זקן הרבה שקשה לו עמידה בלי סמיכה, אך יזהר שיסמך קצת, ולא יסמך כל כך עד שאם ינטל אותו דבר יפל, ואם אי אפשר לו לסמך כי אם בענין זה, והוא צריך סעד לתוכו, מתר גם בזה, (ו) אך לא ישען על המפה שעל השלחן, שתשמיש קדשה הוא, אלא על השלחן עצמו: (ז) וכן התנן הקורא. והוא הדין הסגן שעומד אצל הספר תורה ושערי אפריסין. עוד כתב שם, פועמים שהספר תורה ארכה וגדולה הרבה, והקורא שצריך לקרות מתוך הכתב, וכן העולה שצריך לראות בספר תורה מה שמקרא לפניו ולקרות אחריו בלחש, ואי אפשר להם לראות בראש הדף אם לא כששוחין עצמם סמוך לספר תורה, ועל ידי זה בא לידי סמיכה על השלחן, יש להחיר, שהרי נראה לכל שאין סמיכה זו דרך גאונה, שזוהר קשעומד זקוף וסמוך, אבל זה שעומד מטה ונכפוף, עמידה באימה הוא ויכול לעמוד סמוך וכן בסגן, שעל פי רב עבודתו הוא שהוא אותו ביד העשוי מספסוף להורות לפני תקורא באיזה שונה ותבה שהוא עומד עמה ולפעמים אי אפשר לו כי אם כששוחה עצמו וסמוך על השלחן, מתר, אך יזהר שאחר שיקרא השורות העליונות מראש העמוד ויגיע בתצני העמוד או קרוב לו, שאפשר לו לראות היטב בלי סמיכה, יזקף משחיתו כדי שלא יצטרף להיות סמוך כלל. עד כאן דבריו: ב (א) לא יקראו שנים. דתרי קלי לא משתמע: (א) ושליח צבור שותק. מיהו, (ב) אם העולה טועה במקדות או בשמיעים, מסייעו בלחש: (ג) או שליח צבור קורא וכו'. וכמתנהגו עכשיו שלעולם השליח צבור קורא אפלו כשהעולה הוא בקי, (ד) כדי שלא לביש את מי שאינו יודע לקרות, (ה) וגם מציאו הרבה שאין יודעין בטוב לקרות הנקודות והשעמים וירצו לקרות, והצבור אין יוצאין בקריאתן, וכשימנעום מקריאה אתו לאנצוני: (ו) לקרות עם שליח צבור. הינו, (ז) מתוך הכתב: (א) לבטלה. דלא מסתבר (ב) שיברך העולה על קריאת השליח צבור: (יא) בנחת. דתרי קלי לא משתמע לא שכיב (ב) כי אם בקורא בקול רם: (יב) שלא ישמיע לאזניו. עין בבית יוסף שהביא סעד לזה מספר הזהר: (יג) ואפלו משמיע וכו'. רוצה לומר, אך (ד) דיותר טוב שלא להשמיע לאזניו, מכל מקום אם משמיע גם כן ליכא למחש, דלא עדיף מתפלה שתקנו גם כן בלחש ואפלו הכי משמיע לאזניו, כדלעיל סימן קא (דעת עצמו), דלא עדיף (ה) דכיון שאין אומרים שניהם בבת אחת ליכא חשש דתרי קלי לא משתמע: (ו) דכיון שאין אומרים שניהם בבת אחת ליכא חשש דתרי קלי לא משתמע:

באר הלכה

ב * לבטלה. עין במשנה ברורה. והנה לפי מה דפסק הרמ"א לעיל בסימן קלט סעיף ג דנהגין לקרות לטומא ועם הארץ אף שאינו יכול לקרות עם השליח צבור, ואם כן הנה לו להגיה גם כן דלדין אפלו אם אינו קורא עם השליח צבור שפיר דמי, ואפשר דסמך אדלעיל. ויותר נראה לומר דלא סמך הרמ"א אדברי מהר"ל אלא לענין סומא ועם הארץ, דאם לא יקראו לעולם איכא פסופא טובא וגם אתו לאנצוני, אבל בנדון דידן שהוא בקי בקריאה, בנדאי מחיב לומר עם השליח צבור, דהא כבר כתב בעצמו בנדיק משה שלא נראה לו דברי מהר"ל, אלא דברי הבית יוסף שהביא בשם כמה ראשונים דאם אינו יכול לקרות עם השליח צבור אין יכולין לקרותו לתורה. אברך דהש"ו הביא סמוכין לסברת מהר"ל מהא דירושלמי דפסק לגבי מגלה דאחד קורא ואחד מברך דשומע כעונה, וכן הקשה הרי"ר על השלחן ערוך מהירושלמי הנה, ולענין דעת פשוט דהדין עם הראשונים שהקמירו בזה, ואין דומה כלל דינא דירושלמי דמרי לענין מגלה לקריאת התורה, דשאני התם במגלה דמן הדין כל הצבור צריכים לקרות ולברך כל אחד ואחד בפני עצמו, ולהכי אחד מברך לכלם להוציאם, מה שאין כן הקא דאין הצבור ושאם לברך ברפת התורה על שמיעתם אלא הקורא הוא המברך, ואם כן כשאנו קורא בעצמו אינו אלא כשאנו אנשי הצבור ששומעים, אם כן איך רשאי לברך, הא גבי שומעים לא תקון ונבן ברכה בקריאת התורה, והגיה, ובהך יש לישב להש"ו, והשליח צבור אינו מכוון להוציא רק העולה שקורא בשבילו, וכמו שכתבו התוספות שהתקינו כן כדי שלא לביש את מי שאינו יודע, ולשאר הצבור אינו רק שמיעה בעלמא ושאנו מכוון השליח צבור כלל להוציאם, ולא שיהו בזה שומע כעונה ממש לדידון, ולהכי שיהו ברכה לגבי ידיה ולא לדידהו, והרא"ש דלא ניחא לה בזה אויל לשיטתה דסבירא לה דהתקנה היה רק בשביל הצבור, כמו שכתב בהדיא, דבאמת כבר יצאו כל אחד ואחד בשתרות בברפת התורה, וכן בתי אדם העתיק דברי השלחן ערוך להלכה, ועין בשערי אפרים בפתחי שערים שם שער א, שגם דעתו נוטה כן: ג * ואחר שגומר המקרא וכו'. עין בבית יוסף ואפלו אם המקרא אומר בקול רם שפיר דמי, ולכאורה מריי שגם המקרא קורא מתוך הכתב שבספר תורה, דאם הני מקרא מתוך חמש יש ליקפק בזה, לפי מאי דהביא בבית יוסף לקמן סימן תרץ בשם הארזות חיים דנהגו לגזור במי שמסייע לתנן בעל פה מטעם דשמת יתן השומע לבו לזה שקורא על פה ולא לקריאת תנן,

שער היצוין

א (ב) לבוש: (ג) אחרונים: (א) מגן אברהם ושאר אחרונים: (ד) שער אפרים, וכן משמע בדרך החיים, אך מברכי משמע לכאורה דמתר אפלו סמיכה גמורה, ואפשר שהוא מריי שאי אפשר לו בלא הכי: (ה) אלהי רבה ושאר אחרונים: ז (ו) רש"י שבת יב עמוד ב: (ז) תוספות: (ח) הרא"ש: (ט) בית יוסף: (י) הרא"ש: (יא) טור: (יב) דרך החיים וחי אדם. ולפי מה שפסק הגר"א שם בתפלה גוסא ונביא ראה לזה מירושלמי, משמע דסבירא לה דלכתחלה טוב יותר שישמיע לאזניו, וגם מברכי זהר ליכא סתירה לזה, כמו שכתב גם הסגן אברהם שם וכן פסקו שארי אחרונים שם, אם כן כיון דההורא קדמה קריאת התורה לתפלה אם כן גם בקריאת התורה אין ספקיא כלל אם משמיע לאזניו, וצריך עיין למעשה: (יג) בית יוסף:

לוח עמוד היומי: יום ו ב ניסן תשסג * שב"ק ח אדר ב תשסח * יום א יד אדר תשסג * יום ב ב שבט תשעח * יום ג ג כד טבת תשפג